

Motion till riksdagen 2021/22:4708

av **Johan Forssell m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2021/22:231 Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brotten köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling bör gradindelas på så sätt att brottsformen grovt brott införs i fråga om båda brotten och att de försvårande omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet ska anses som grovt anges i straffbestämmelserna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottsformen synnerligen grovt brott för brotten våldtäkt och våldtäkt mot barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalorna för sexualbrott i skärpande riktning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skyddet för barn och vuxna från sexuella kränkningar är en grundläggande uppgift för samhället. Att hindra och förebygga brott är naturligtvis det bästa, men när ett brott väl har begåtts måste samhället stå på brottsoffrets sida. Moderaterna vill se ett systemskifte i rättspolitikerna som innebär att rättssystemet i högre grad står på brottsoffrets sida, i stället för på förövarens. Det handlar om alltifrån att det är brottsoffrets – och inte förövarens – integritet som måste skyddas till att införa strängare straff.

Sexualbrott mot kvinnor har länge varit ett allvarligt problem. Men de senaste åren har utsattheten eskalerat. Sedan 2014 har den självrapporterade utsattheten för sexualbrott mer än fördubblats. Särskilt unga kvinnors utsatthet sticker ut. I åldersgruppen 16–24 år har i genomsnitt var tredje kvinna utsatts för sexualbrott de senaste åren. År 2010 uppgav var tionde kvinna att hon blivit utsatt för sexualbrott. Även antalet anmälda

våldtäkter har ökat. Sedan 2010 har det skett en ökning av våldtäktsanmälningar med 40 procent. Moderaterna ser med stort allvar på utvecklingen och vill att mer görs för att vända den negativa trenden. Bakom varje siffra i statistiken finns ett offer, som ofta är en kvinna, vars sexuella integritet har kränkts.

Moderaterna har sedan länge drivit frågan om höjda straff för våldtäkt och andra sexuella kränkningar. I riksdagen har vi fått majoritet för våra förslag och redan 2018 krävde riksdagen att regeringen skulle höja minimistraffet för våldtäkt till tre års fängelse. Under föregående mandatperiod har riksdagen dessutom krävt att regeringen höjer straffen för sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken och skärper minimistraffen för bl.a. utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Regeringen har nu återkommit till riksdagen med en proposition om höjda minimistraff för våldtäkt och andra sexualbrott. Regeringen föreslår att minimistraffet för våldtäkt höjs från två till tre år. Andra sexualbrott föreslås få högre minimistraff med sex månaders fängelse. När det gäller köp av sexuell tjänst föreslås böter tas bort ur straffskalan.

Brotten köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling bör gradindelas genom att grova brott införs

Moderaterna vill att brottet köp av sexuell tjänst gradindelas på så sätt att ett grovt brott införs. Vidare ska de försvårande omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet ska anses som grovt anges i straffbestämmelsen. Praxis för sexköp har sedan Högsta domstolens avgörande i NJA 2001 s. 527 varit 50 dagsböter. Den moderatledda regeringen skärpte 2011 straffmaximum för sexköp från sex månader till ett års fängelse. Syftet var bl.a. att åstadkomma en mer nyanserad bedömning av straffvärdet än vad som varit möjligt tidigare.

I utredningen SOU 2016:42 Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. konstaterades dock att någon nyansering av straffvärdet inte hade skett. Den vanligaste påföljden var fortsatt 50 dagsböter, något som både utredningen till nuvarande proposition (SOU 2021:43) och Brås rapport från den 29 april 2022 om köp av sexuella tjänster bekräftar fortfarande är den vanligaste påföljden. I Brås rapport konstateras att försvårande omständigheter inte utreds i tillräcklig utsträckning.

Straffskärpningen 2011 tog sikte på att skärpa straffen för de allvarligare fallen. Som exempel nämndes fall där den som utför en sexuell tjänst befinner sig i en skyddslös eller annars utsatt situation, t.ex. på grund av att han eller hon är utländsk och inte kan göra sig förstådd och befinner sig på en okänd plats, eller är utlämnad till en tredje person som avtalar om detaljerna för köpet samt ofta även tar emot betalningen och står för arrangemangen kring köpet såsom lokal eller transport. Ett av de rättspolitiska syftena var att särskilt träffa bl.a. sådana omständigheter som ofta förekommer när ett sexköp har anknytning till människohandel, koppleri eller annan liknande organiserad brottslighet. I SOU 2016:42 föreslogs att brottet köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn ska gradindelas på så sätt att ett grovt brott införs.

Även om böter tas bort från straffskalan är det inte nödvändigtvis så att försvårande omständigheter kommer att få det genomslag i straffvärdebedömningen som lagstiftaren i över ett decennium velat åstadkomma. Moderaterna vill därför att brottet köp av

sexuell tjänst gradindelas för att försvårande omständigheter ska kunna få genomslag i straffvärdebedömningen. Sådana omständigheter kan exempelvis vara att en person är föremål för människohandel eller koppleri eller befinner sig i en skyddslös situation. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag där även de försvårande omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet köp av sexuell tjänst ska anses som grovt anges i straffbestämmelsen. Detsamma bör även gälla brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Brottsformen synnerligen grovt brott bör införas för brotten våldtäkt och våldtäkt mot barn

En allvarligare brottsform än grovt brott finns för närvarande för bl.a. misshandel, vapenbrott, narkotikabrott och narkotikasmugglingsbrott. För våldtäkt finns det dock inget synnerligen grovt brott. I utredningen Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60) föreslogs ett införande av brottsformen synnerligen grov våldtäkt.

Motiveringen var att differentiera de grövre brotten ytterligare och dessutom få till en straffskärpning för de allra allvarligaste brotten. Statistiken visade nämligen att den övre delen av straffskalan mycket sällan kom till användning och att den vanligaste påföljden var fängelse i mellan tre och fem år. Synnerligen grov våldtäkt skulle vara reserverat för fall då offrets liv varit i fara eller då gärningen utförts på ett särskilt plågsamt eller förnedrande sätt. Även situationer då våldet inneburit att offret orsakats svårare kroppsskador borde enligt utredningen rubriceras som synnerligen grova.

För grov våldtäkt döms i ungefär 20 fall per år. Enligt Moderaternas uppfattning är det viktigt att straffskalan fångar upp och differentierar även de allra grövsta brotten. Moderaterna menar att de situationer som utredningen exemplifierade som synnerligen grov våldtäkt fortfarande gör sig gällande. Det handlar exempelvis om situationer där ett offer har fått så söndertrasat underliv att hon inte kan få barn i framtiden, eller att offret hållits fånge av gärningsmannen under en inte obetydlig tid samtidigt som sexuella övergrepp har utförts.

Moderaterna vill mot denna bakgrund att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag om att införa brottsformen synnerligen grov våldtäkt. För att undvika lägre straff vid upprepade våldtäkter där ingen bedöms som synnerligen grov bör det synnerligen grova våldtäktsbrottet inte påverka nuvarande straffskalor utan i stället ha ett högre minimi- och maximistraff än den nuvarande straffskalan för grovt brott. På samma sätt bör brottsformen synnerligen grovt brott även införas för brottet våldtäkt mot barn.

Straffskärpningarna för sexualbrott bör vara större

Regeringen har i sin proposition valt att höja minimistraffen med ungefär sex månaders fängelse för de flesta sexualbrotten. Moderaterna tycker att höjningarna är tämligen schablonmässiga och att de inte tagit hänsyn till de olika brottens specifika karaktär. Exempelvis anser Åklagarmyndigheten att det bör övervägas om straffmaximum för sexuellt övergrepp bör höjas till fyra års fängelse och att det för grovt brott bör övervägas en höjning av minimistraffet till fängelse i två år. När det gäller utnyttjande av

barn genom köp av sexuell handling, dvs. sexköp av barn, har regeringen föreslagit ett minimistraff på sex månaders fängelse. Av SOU 2016:42 Köp av sexuell tjänst framgår att motsvarande handling i Frankrike straffas med tre års fängelse eller 45 000 euro i böter.

Det finns anledning att se särskilt strängt på sexualbrott, och Moderaterna har därför drivit på för en översyn av samtliga brott i brottsbalkens sjätte kapitel i skärpande riktning. Regeringen har nu återkommit med detta, men vi kan konstatera att den statiska höjningen av de flesta minimistraff med sex månaders fängelse inte är tillfredsställande. Straffen måste i högre grad spegla allvarligheten i brotten och Moderaterna menar att en tillräcklig proportionalitet inte uppnåtts trots regeringens förslag på nya minimistraff. Vi vill därför att det görs en ny översyn i skärpande riktning.

Johan Forssell (M)

Louise Meijer (M)

Ellen Juntti (M)

Mikael Damsgaard (M)

Sten Bergheden (M)